

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru – Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) 2016/1011, pokiaľ ide o výnimku pre určité devízové referenčné hodnoty tretích krajín a o určenie náhradných referenčných hodnôt pre určité referenčné hodnoty, ktorých poskytovanie sa ukončuje

[COM(2020) 337 final – 2020/0154 (COD)]

(2021/C 10/06)

Hlavný spravodajca: **Christophe LEFÈVRE**

Konzultácia	Rada Európskej únie 28. 8. 2020 Európsky parlament 14. 9. 2020
Právny základ	články 114 a 304 Zmluvy o fungovaní Európskej únie
Príslušná sekcia	sekcia pre hospodársku a menovú úniu, hospodársku a sociálnu súdržnosť
Rozhodnutie predsedníctva	14. 7. 2020
Prijaté v pléne	29. 10. 2020
Plenárne zasadnutie č.	555
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	244/0/7

1. Závěry a odporúčania

1.1. V nadväznosti na odporúčania uvedené v stanoviskách EHSV⁽¹⁾ a berúc do úvahy najmä ukončenie zverejňovania sadzby LIBOR⁽²⁾, EHSV víta návrhy Európskej komisie na zabezpečenie kontinuity prevádzkových prostriedkov finančných subjektov v únii kapitálových trhov (CMU), pokiaľ ide o výnimku pre určité devízové referenčné hodnoty tretích krajín a o určenie náhradných referenčných hodnôt pre určité referenčné hodnoty, ktorých poskytovanie sa ukončuje.

1.2. Tieto návrhy nielenže priamo reagujú na dôsledky ukončenia zverejňovania sadzby LIBOR a vystúpenia Spojeného kráľovstva z Európskej únie, ale zároveň umožňujú zahrnúť situáciu týkajúcu sa referenčných hodnôt krajín s menami, ktorých výmenný kurz nie je voľne konvertibilný, a tým prispievajú aj k dosiahnutiu širších cieľov.

1.3. EHSV sa domnieva, že dobre fungujúca únia kapitálových trhov si vyžaduje, aby boli tieto trhy bezpečné, stabilné a odolné voči otrasom. Z tohto hľadiska bude mať zánik sadzby LIBOR zásadné hospodárske dôsledky, keďže značný počet zmlúv neobsahuje záložné ustanovenia v súvislosti s odstránením odkazu na sadzbu LIBOR do konca roka 2021.

1.4. Je preto mimoriadne dôležité a prvoradé zabezpečiť nahradenie odkazu na sadzbu LIBOR. EHSV zároveň víta návrh Komisie zapojiť do tohto procesu vnútroštátne orgány prostredníctvom prijatia európskeho nariadenia, ktorým by sa neutralizovalo riziko toho, že pri transpozícii smernice sa zistí, že právne predpisy sú rôznorodé.

1.5. EHSV víta, že navrhovanými zmenami týkajúcimi sa referenčných hodnôt sa zavedie zákonná právomoc, prostredníctvom ktorej Európska komisia určí náhradnú sadzbu, keď sa prestane uverejňovať referenčná hodnota, ktorej ukončené poskytovanie by viedlo k výraznému narušeniu fungovania finančných trhov v únii.

(1) Európsky systém finančného dohľadu (ESFS) – reformy, Ú. v. EÚ C 227, 28.6.2018, s. 63, Udržateľné financovanie: taxonómia a referenčné hodnoty, Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 103 a Európsky systém finančného dohľadu (ESFS) – zmenený návrh na boj proti praniu špinavých peňazí, Ú. v. EÚ C 110, 22.3.2019, s. 58.

(2) Sadzba LIBOR (London Interbank Offered Rate) slúži ako medzinárodne uznávaná hlavná referenčná úroková sadzba na výpočet nákladov na poskytovanie medzibankových úverov.

1.6. Výbor takisto víta, že zákonná náhradná sadzba nahradí zo zákona všetky odkazy na „referenčnú hodnotu, ktorej poskytovanie sa ukončuje“, vo všetkých zmluvách, ktoré uzatvoril subjekt pod dohľadom EÚ.

1.7. EHSV považuje za relevantné, že v prípade zmlúv nezahŕňajúcich subjekt pod dohľadom EÚ sa členským štátom odporúča, aby prijali vnútroštátne zákonné náhradné sadzby.

1.8. S cieľom monitorovať primeranosť novo zavedenej výnimky preto EHSV súhlasí s tým, že príslušné orgány a subjekty pod dohľadom sú povinné pravidelne podávať Komisii správy o využívaní vyňatých referenčných hodnôt podnikmi z EÚ a o zmenách súvah subjektov pod dohľadom týkajúcich sa expozície voči menovým výkyvom tretích krajín.

1.9. Rozhodnutie je v súlade s odporúčaniami Rady pre finančnú stabilitu⁽³⁾, výbor sa však pozastavuje nad tým, že pokiaľ ide o celosvetovú činnosť, zdá sa, že EÚ je jedinou jurisdikciou, ktorá sa snaží regulovať mechanizmus fungovania referenčných hodnôt týkajúcich sa spotových výmenných kurzov.

1.10. EHSV samozrejme odporúča monitorovať vykonávanie tohto nariadenia a jeho integráciu do finančných trhov. Výbor sa domnieva, že je prvoradé zaistiť, aby plánované pravidlá konkrétne a priamo prispievali k dosiahnutiu cieľov a kladných účinkov pre všetky zainteresované strany a vo všetkých členských štátoch.

2. Súvislosti

2.1. V pracovnom programe Komisie na rok 2020 sa stanovuje opätovné preskúmanie nariadenia o indexoch používaných ako referenčné hodnoty, na základe ktorých sa určuje splatná suma v rámci finančného nástroja alebo finančnej zmluvy alebo hodnota finančného nástroja. V záujme posilnenia dôvery účastníkov kapitálových trhov v indexy používané ako referenčné hodnoty v Únii sa v nariadení o referenčných hodnotách stanovujú normy v oblasti správy a riadenia a kvality údajov pre referenčné hodnoty, na ktoré sa odkazuje vo finančných zmluvách. Prispieva to k úsiliu Komisie o podporu únie kapitálových trhov.

2.2. Nariadením o referenčných hodnotách sa zavádza požiadavka na povolenia pre správcov finančných referenčných hodnôt, ako aj požiadavky na prispievateľov vstupných údajov používaných na výpočet finančnej referenčnej hodnoty, a sa takisto upravuje používanie finančných referenčných hodnôt. V pravidlách stanovených v nariadení sa vyžaduje, aby subjekty pod dohľadom EÚ (ako sú banky, investičné spoločnosti, poisťovne, podniky kolektívneho investovania do prevoditeľných cenných papierov – PKIPCP2) používali len indexy, ktorých správca je držiteľom povolenia. Referenčné hodnoty spravované v tretích krajinách sa môžu použiť v EÚ len na základe postupu rovnocennosti, uznania alebo schválenia.

2.3. Nariadenie o referenčných hodnotách sa uplatňuje od januára 2018. Účastníci trhu z EÚ však môžu naďalej používať referenčné hodnoty spravované v krajine mimo Únie bez ohľadu na to, či bolo vydané rozhodnutie o rovnocennosti a či bol index uznaný alebo schválený na použitie v Únii, a to až do skončenia platnosti prechodného režimu na konci decembra 2021.

2.4. Po prvé, navrhovanými zmenami v legislatívnom návrhu, ktorý je predmetom tohto stanoviska EHSV o referenčných hodnotách, sa zavedie zákonná právomoc, prostredníctvom ktorej Európska komisia určí náhradnú sadzbu, keď sa prestane uverejňovať referenčná hodnota, ktorej ukončené poskytovanie by viedlo k výraznému narušeniu fungovania finančných trhov v Únii.

2.5. Po druhé, zákonná náhradná sadzba nahradí zo zákona všetky odkazy na „referenčnú hodnotu, ktorej poskytovanie sa ukončuje“, vo všetkých zmluvách, ktoré uzatvoril subjekt pod dohľadom EÚ.

2.6. Po tretie, v prípade zmlúv nezahŕňajúcich subjekt pod dohľadom EÚ sa členským štátom odporúča, aby prijali vnútroštátne zákonné náhradné sadzby.

(³) Medzinárodné hospodárske zoskupenie zriadené na zasadnutí G20 v Londýne v apríli 2009. Zoskupuje 26 národných finančných orgánov (centrálne banky, ministerstvá financií atď.), ako aj niekoľko medzinárodných organizácií a zoskupení, ktoré vypracúvajú normy v oblasti finančnej stability.

2.7. A napokon, s cieľom monitorovať primeranosť novo zavedenej výnimky sú príslušné orgány a subjekty pod dohľadom povinné pravidelne podávať Európskej komisii správy o využívaní vyňatých referenčných hodnôt podnikmi z EÚ a o zmenách súvah subjektov pod dohľadom týkajúcich sa expozície voči menovým výkyvom tretích krajín.

3. Pripomienky

3.1. V nadväznosti na odporúčania uvedené v stanoviskách EHSV ⁽⁴⁾ a berúc do úvahy najmä ukončenie zverejňovania sadzby LIBOR, EHSV víta návrhy Európskej komisie na zachovanie kontinuity prevádzkových prostriedkov finančných subjektov v únii kapitálových trhov (CMU), **pokiaľ ide o výnimku pre určité devízové referenčné hodnoty tretích krajín a o určenie náhradných referenčných hodnôt pre určité referenčné hodnoty, ktorých poskytovanie sa ukončuje.**

3.2. Tieto návrhy nielenže priamo reagujú na dôsledky vystúpenia Spojeného kráľovstva z Európskej únie, ale zároveň umožňujú zahrnúť situáciu týkajúcu sa referenčných hodnôt krajín s menami, ktorých výmenný kurz nie je voľne konvertibilný, a tým prispievajú aj k dosiahnutiu širších cieľov.

3.3. Umožňujú zohľadniť používanie devízových referenčných hodnôt na krytie volatility meny tretích krajín, vyplatenie zmlúv o derivátoch v inej mene, než je mena s obmedzenou konvertibilitou, najmä ak mena tretej krajiny nie je voľne konvertibilná.

3.4. Táto reforma má zásadný význam, pokiaľ ide o reakciu na dramatický vývoj v oblasti únie kapitálových trhov a súvisiacej bankovej únie v spojitosti s brexitom, zabezpečenie fungovania hospodárskej a menovej únie (HMÚ) a pomoc pri posilňovaní pozície EÚ a členských štátov v meniacom sa globálnom prostredí.

3.5. Reforma kritických referenčných hodnôt, ako sú sadzby IBOR ⁽⁵⁾, je najvyššou prioritou akčného plánu Komisie pre úniu kapitálových trhov v súlade s odporúčaniami Rady pre finančnú stabilitu.

3.6. Cieľ, ktorým je dobre fungujúca únia kapitálových trhov, si vyžaduje, aby boli tieto trhy bezpečné, stabilné a odolné voči otrasom. Preto bude mať zánik sadzby LIBOR zásadné hospodárske dôsledky – a to napriek tomu, že táto sadzba čoraz menej reprezentuje trh alebo ekonomickú realitu, ktorej meradlom má byť – keďže značný počet zmlúv neobsahuje záložné ustanovenia v súvislosti s odstránením odkazu na sadzbu LIBOR do konca roka 2021.

3.7. Je preto mimoriadne dôležité a prvoradé zabezpečiť nahradenie odkazu na sadzbu LIBOR. EHSV zároveň víta návrh Európskej komisie zapojiť do tohto procesu vnútroštátne orgány prostredníctvom prijatia európskeho nariadenia, ktorým by sa neutralizovalo riziko toho, že pri transpozícii smernice sa zistí, že právne predpisy sú rôznorodé.

3.8. Podľa názoru podnikov a komún, s ktorými Európska komisia viedla predbežné konzultácie, prijatie referenčných hodnôt prispieva k zabezpečeniu cezhraničných transakcií na trhu a k posilneniu spravodlivých podmienok hospodárskej súťaže najmä v krajinách, ktorých výmenný kurz je ešte stále príliš regulovaný.

3.9. Táto zmena nariadenia sa uskutočňuje s cieľom čeliť mimoriadne významnému systémovému riziku: škála zmlúv, ktoré budú ovplyvnené ukončením poskytovania všeobecne používanej referenčnej hodnoty úrokových sadzieb, zahŕňa:

- a) dlhopisy emitované subjektmi pod dohľadom;
- b) dlh vedený v súvahe subjektov pod dohľadom;
- c) úvery;
- d) vklady a
- e) zmluvy o derivátoch.

Veľká časť finančných zmlúv, ktoré odkazujú na všeobecne používané referenčné hodnoty úrokových sadzieb, zahŕňa subjekty pod dohľadom patriace do rozsahu pôsobnosti nariadenia o referenčných hodnotách.

⁽⁴⁾ Európsky systém finančného dohľadu (ESFS) – reformy, Ú. v. EÚ C 227, 28.6.2018, s. 63, Udržateľné financovanie: taxonómia a referenčné hodnoty, Ú. v. EÚ C 62, 15.2.2019, s. 103 a Európsky systém finančného dohľadu (ESFS) – zmenený návrh na boj proti praniu špinavých peňazí, Ú. v. EÚ C 110, 22.3.2019, s. 58.

⁽⁵⁾ Medzibankové úrokové sadzby (Interbank offer rates – IBOR) sú systémovo dôležité referenčné sadzby, ktoré sú základom mnohých zmlúv vo finančnom sektore.

3.10. Právna neistota a potenciálny nepriaznivý hospodársky dosah, ktorý môže vyplynúť z ťažkostí s presadzovaním súčasných zmluvných záväzkov, budú predstavovať riziko pre finančnú stabilitu v Únii:

- pre spotrebiteľov, malé, stredné a veľké podniky a investorov je zaručená väčšia ochrana, pričom sa týmto návrhom zavádzajú rôzne nástroje, aby sa zabezpečilo, že postupné ukončenie poskytovania všeobecne používanej medzibankovej sadzby nebude mať nepríjemný vplyv na schopnosť bankového sektora poskytovať finančné prostriedky spoločnostiam EÚ, a teda neohrozí kľúčový cieľ únie kapitálových trhov;
- EHSV v tejto súvislosti považuje za dôležité analyzovať aj tieto kontexty znenia, pokiaľ ide o návrh Komisie:
 - i) zdá sa, že odôvodnenia a dôvodová správa zohľadňujú širokú škálu zmlúv využívajúcich finančné referenčné hodnoty vrátane úverových zmlúv (alebo podobných úverových nástrojov) uzatvorených s právnickými alebo inými osobami (nielen spotrebiteľmi), pričom výbor v tejto súvislosti poukazuje na oddiel „Rozsah zákonnej náhradnej sadzby“;
 - ii) v znení návrhu Komisie, ktorým sa stanovuje nahradenie vyplývajúce zo zákona, sa v článku 23a ods. 2 odkazuje na pojem „finančné zmluvy“, ktorý je vymedzený v nariadení EÚ o referenčných hodnotách (článok 3 ods. 1 bod 18) výlučne prostredníctvom odkazu na úverové zmluvy uzatvorené s fyzickými osobami – spotrebiteľmi, so zreteľom na odkazy na smernicu 2014/17/EÚ a smernicu 2008/48/ES;
 - iii) v záujme zosúladenia cieľa uvedeného v dôvodovej správe so znením návrhu výbor považuje za užitočné analyzovať definíciu pojmu „finančné zmluvy“ a odkaz na tento pojem tak, aby sa neobmedzoval len na úverové zmluvy uzatvorené so spotrebiteľmi, ale aby zabezpečoval aj účinnosť mechanizmu náhrady zo zákona a v rámci úverových zmlúv uzatvorených s inými účastníkmi trhu;
- výbor sa domnieva, že právomoci týkajúce sa určenia náhradnej sadzby by sa mali rozšíriť na všetky zmluvy podľa práva členského štátu EÚ, ako aj na zmluvy uzavreté medzi subjektmi so sídlom v EÚ, na ktoré sa nevzťahujú právne predpisy EÚ, ak právne predpisy tretej krajiny nestanovujú zákonnú náhradu za referenčnú hodnotu, ktorej poskytovanie sa ukončuje;
- navrhované opatrenia sa napokon považujú za prejav podpory „hospodárstva EÚ, ktoré pracuje v prospech ľudí“, čo je jedným z hlavných cieľov stanovených v pracovnom programe Komisie na rok 2020. Táto iniciatíva napomáha poskytovať bankové úvery retailovým klientom viazané na sadzby IBOR, čo je dôležitým prvkom hospodárstva, ktoré slúži potrebám ľudí.

3.11. Keďže v odôvodnení 10 k navrhovanej zmene sa uvádza, že by sa mali zohľadniť návrhy pracovných skupín, a že aspoň pokiaľ ide o prechod zo sadzby EONIA (*Euro Overnight Index Average*) na sadzbu EURSTR (*Euro short-term rate*) príslušná pracovná skupina odporučila, aby sa prešlo na sadzbu EURSTR + rozpätie (spread), EHSV považuje za užitočné potvrdiť, že „náhradnou referenčnou hodnotou“ sa rozumie „nová hodnota + rozpätie (spread)“.

3.12. EHSV sa domnieva, že je užitočné objasniť pojem „výrazné narušenie fungovania finančných trhov v Únii“. V tejto súvislosti na základe ustanovení odôvodnenia 4 možno dospieť k záveru, že ukončenie zverejňovania sadzby LIBOR spadá do tejto kategórie, ale ak sa uvažuje v predstihu a vezme sa do úvahy, že v určitom okamihu by sa mohla nastoliť otázka zániku sadzby EURIBOR, bolo by vhodné vymedziť tento pojem.

3.13. EHSV sa domnieva, že by bolo vhodné uviesť aj podmienky, za akých bude Európska komisia tento predpis uplatňovať, napr. na ako dlho bude určená náhradná referenčná hodnota potom, ako boli splnené stanovené podmienky.

3.14. Ďalším užitočným objasnením by bol stupeň extraterritoriality uplatňovania tohto opatrenia, t. j. že toto opatrenie sa uplatňuje, ak jeden z dohliadaných subjektov má sídlo v jednom z členských štátov bez ohľadu na právne predpisy, ktorými sa zmluva riadi. V tomto prípade treba poukázať najmä na zmluvy, ktoré sa riadia anglickým právom, ktoré sa od 1. januára 2021 stane vo vzťahu k Európskej únii právom tretieho štátu.

3.15. Reforma nariadenia o referenčných hodnotách je preto správnym nástrojom na stanovenie zákonnej náhradnej sadzby, ktorou sa zmierňujú nepriaznivé dôsledky pre právnu istotu a finančnú stabilitu, ku ktorým by mohlo dôjsť v prípade, že by sa sadzba LIBOR alebo akákoľvek iná referenčná hodnota, ktorej ukončené poskytovanie by viedlo k výraznému narušeniu fungovania finančných trhov v Únii, prestala poskytovať bez toho, aby takáto náhradná sadzba bola dostupná a integrovaná do zmlúv uzatvorených v minulosti, ktoré sa vzťahujú na subjekt pod dohľadom patriaci do rozsahu pôsobnosti nariadenia o referenčných hodnotách.

3.16. Rozhodnutie je v súlade s odporúčaniami Rady pre finančnú stabilitu, výbor sa však pozastavuje nad tým, že pokiaľ ide o celosvetovú činnosť, zdá sa, že EÚ je jedinou jurisdikciou, ktorá sa snaží regulovať mechanizmus fungovania referenčných hodnôt týkajúcich sa spotových výmenných kurzov.

3.17. EHSV samozrejme odporúča monitorovať vykonávanie tohto nariadenia a jeho integráciu do finančných trhov. Výbor sa domnieva, že je prvoradé zaistiť, aby plánované pravidlá konkrétne a priamo prispievali k dosiahnutiu cieľov a kladných účinkov pre všetky zainteresované strany a vo všetkých členských štátoch.

V Bruseli 29. októbra 2020

Predsedníčka
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Christa SCHWENG
